

Meede 1
Töökohad ja teenused –
ettevõtluse elavdamine ja töökohtade loomine

Tegevus 1.1 Investeeringud häid töökohti säilitavasse ja/või loovasse mikroettevõtlusse

Taotlemise meespea
2018

LEADER
EESTI

Sisukord

Enne taotluse esitamist	3
1. Sissejuhatus	3
2. Eesmärk	3
3. Toetatavad tegevused, taotlejad ja toetussummad	3
4. Toetusmäärad	4
5. Ajakava.....	4
6. Nõuded taotlejale.....	5
7. Abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud.....	5
Taotlemine.....	7
8. Taotluse esitamine	7
9. Projektitaotluse vastuvõtmine ja nõuetele vastavuse kontrollimine partnerluskogus.....	8
10. Projektitaotluste hindamine	9
11. Nõuetele vastavuse kontrollimine PRIAs	9
12. Projektitaotluse rahuldamine ja rahuldamata jätmise.....	9
Projekti elluviimine ja projektitoetuse maksmise tingimused	9
13. Projektitoetuse saaja kohustused	9
14. Nõuded hinnapakkumuse kohta.....	10
15. Liising.....	12
16. Maksetaotlused	13
17. Projektitoetuse väljamaksmine enne kulutuste tegemist	14
18. Teavitamine toetuse kasutamisest	14

Enne taotluse esitamist

1. Sissejuhatus

Käesolev dokument on abiks taotlejale taotluse koostamisel, esitamisel ning hiljem toetuse kasutamisel, tegevuste elluviimisel ning aruandluse koostamisel. Siin on koos Valgamaa Partnerluskogu poolt seatud nõuded ja LEADERi määrusest tulenev reeglistik. Enne taotlemist tutvu kindlasti ka alltoodud dokumentidega.

- LEADERi määrus [Kohaliku tegevusgrupi toetus ja LEADER-projektitoetus](#). Vajaliku leidmise hõlbustamiseks oleme taotlemise meespeas viidanud ka määruse vastavatele paragrahvidele.
- LEADERi määruse [seletuskiri](#) ja 3.11.2017 jõustunud määruse [muudatuste seletuskiri](#).
- [Meetmeleht- Meede 1 „Töökohad ja teenused – ettevõtluse elavdamine ja töökohtade loomine“](#)
- [Projektitoetuse taotluste menetlemise ja hindamise kord](#)
- [Mittetulundusühing Valgamaa Partnerluskogu 2015–2020 strateegia projektitaotluste hindamiskriteeriumid](#). Tegevus 1.1 Investeeringud häid töökohti säilitavasse ja/või loovasse mikroettevõtlusse.
- [Maaelu arengu toetuse andmisest ja kasutamisest teavitamise, toetatud objektide tähistamise ning Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi \(EAFRD\) osalusele viitamise täpsem kord perioodil 2014–2020](#)

Kui taotlemisel tekib küsimusi või kahtlusi, siis soovitame kindlasti üle küsida Tiina Ivaskilt:

e-posti aadress: tiina@valgaleader.ee

telefon: 5349 1195

aadress: Otepää, Valga põik 3

Kui soovite tulla kontoris, siis soovitame eelnevalt vastuvõtuaeg kokku leppida tagamaks kiire asjaajamise. Kui vajate nõustamist äriplaani koostamisel, siis võtke ühendust SA Valgamaa Arenguagentuuri ettevõtluskonsultantidega <http://arenguagentuur.ee/kontakt/>.

2. Eesmärk

Meetme eesmärk on **piirkonnas on jätkusuutlikud kohalikku ressursi kasutavad ja tasuvid töökohti pakkuvad mikroettevõtted ning kättesaadavad elukondlikud teenused.**

3. Toetatavad tegevused, taotlejad ja toetussummad

Tegevus 1.1 Investeeringud häid töökohti säilitavasse ja/või loovasse mikroettevõtlusse

Toetust on võimalik taotleda järgnevates valdkondades:

- kohaliku ressursi (sh puit, savi, kivi, põllumajandussaadused, toit jne) töötlemine;
- kohalikul ressursil põhinev käsitöönduslik tootmine;
- mittetraditsiooniline põllumajandus (toetatakse ainult ettevõtlusega alustamist – taotlemise hetkel ei ole ettevõtte registreerimisest äriregistris möödas rohkem kui kaks aastat);

- kohalikul toormel, toidupärandid või ökotoidul põhinev eripärane toitlustusteenus;
- turism (eelistus: aktiivset tegevust soodustavad teenused, loodusturism, puhkealade väljaarendamine, perepuhkus);
- loomemajandus;
- info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinev ettevõtlus.

Loomemajanduse valdkonda kuuluvad: 1) arhitektuur (sh maastikuarhitektuur); 2) audiovisuaalvaldkond (sh video, film); 3) disain; 4) etenduskunstid (sh teater, tants), 5) meelelahutuse IT; 6) kirjastamine; 7) kultuuripärand (sh käsitöö, muuseumid); 8) kunst (sh tarbekunst); 9) muusika ja 10) reklaam. Loomemajandus kasutab sisendina kultuurivaldkonda, kuid selle väljund on peamiselt funktsionaalne (nt arhitektuur, disain, moekunst, reklaam).

- Investeeringuga kaasneb **kohustus säilitada või luua vähemalt üks täiendav töökoht** hiljemalt 2 aasta jooksul peale investeeringu elluviimist.
- Investeeringu **asukoht** peab olema **Valgamaa Partnerluskogu tegevuspiirkond**.
- Toetust saab taotleda Valgamaa Partnerluskogu tegevuspiirkonnas registreeritud ja tegutsev **mikroettevõtte (äriühing), FIE, MTÜ või SA**, kellel on 9 või vähem töötajat ning kelle aastakäive ja/või bilanss ei ületa 2 miljonit eurot.
- Toetus taotluse kohta taotlusvoorus on **2000–30 000** eurot.
- Üks taotleja saab esitada ühe taotluse taotlusvoorus.

4. Toetusmäärad

- Üldine toetusmäär kuni **60%** toetatava tegevuse või investeeringu abikõlblikest kuludest.
- **Kuni 30%**, kui soovitakse osta ja liisida mootorsõidukit ja maastikusõidukit, kui selle sihtotstarve on teenuse osutamine tegevuspiirkonnas.
- **Kuni 90%**, kui tegemist uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu rajamisega.

[Määruses](#) leiad toetusmäärad § 34.

5. Ajakava

Tähtajad	
27.08.2018	Taotluste vastuvõtu algus e-PRIAS <i>Varasemal kuupäeval pole taotluse sisestamine e-PRIAS võimalik</i>
14.09.2018 kell 16.00	Taotluste esitamise tähtaeg e-PRIAS <i>E-PRIA keskkonnas pole hiljem enam võimalik taotlust esitada.</i>
09.11.2018	Taotluste hindamise tähtaeg partnerluskogus Taotluse staatust on võimalik jälgida e-PRIA keskkonnas
PRIA on aega taotluste menetlemiseks kuni 60 tööpäeva, mida vajadusel võidakse pikendada kuni 90 tööpäevani.	

Toetuse saajal on kuni kaks aastat projekti elluviimiseks.

6. Nõuded taotlejale

Taotleja peab vastama kõigile määrusest tulenevatele nõuetele:

1. Taotleja on esitanud taotluse esitamise hetkeks äriregistrile viimase majandusaasta aruande, mille äriregistrile esitamise tähtaeg on saabunud;
2. Projektitoetuse taotleja suhtes ei ole algatatud likvideerimismenetlust ega kohtuotsusega välja kuulutatud pankrotti.
3. Taotlejal ei ole riiklikku maksuvõlga või tema riikliku maksuvõla tasumine on ajatatud.
4. Taotleja ei ole saanud ega taotle samal ajal sama tegevuse või investeeringuobjekti kohta toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi.
5. Ta on varem riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest saadud ja tagasimaksmisele kuulunud summa tähtajal tagasi maksnud.
6. Tähtajaliselt asutatud projektitoetuse taotleja puhul ei ole see tähtaeg lühem kui viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.
7. Kavandatava tegevuse või investeeringu tegemist ei või alustada varem ja investeeringu tegemist tõendavad dokumendid ei või olla väljastatud varem kui partnerluskogu poolt projektitaotluse PRIAle taotluse esitamise päevale järgneval päeval.

[Määruses](#) on nõuded taotlejale toodud § 27.

7. Abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud

1. Abikõlblik kulu peab olema mõistlik, põhjendatud, selge, üksikasjalikult kirjeldatud, majanduslikult otstarbekas ja toetuse eesmärgi saavutamiseks vajalik. Projektitoetuse taotleja tagab kasutatava toetusraha otstarbeka ja säästliku kasutamise.
2. Toetatava tegevuse või investeeringu abikõlbliku maksumuse moodustavad tegevuse või investeeringuobjekti **käibemaksuta maksumus** ning abikõlbliku tegevuse või investeeringu tähistamiseks vajaliku sümboolika **käibemaksuta maksumusest**, kui taotleja on **käibemaksukohustuslane**.
3. Kui projektitoetuse taotleja **ei ole käibemaksukohustuslane**, siis moodustavad toetatava tegevuse või investeeringu abikõlbliku maksumuse tegevuse või investeeringu **käibemaksuga maksumus** ning abikõlbliku tegevuse või investeeringu tähistamiseks vajaliku sümboolika **käibemaksuga maksumusest**.
4. **Käibemaks ei ole abikõlblik juhul, kui selle tagastamist on võimalik taotleda käibemaksuseaduse (KMS) alusel. Kui projektitoetuse taotleja ei kasuta käibemaksuseadusest tulenevat õigust taotleda käibemaksu tagastust, siis jääb käibemaksukulu tema enda kanda.**

Tegevuse või investeeringuobjekti abikõlbliku kulu moodustavad:

1. masina, seadme, sisseseade või muu põhivara ostmise, liisimise ja paigaldamise kulud;
2. ehitise ehitamise ja parendamise kulud;

3. omanikujärelevalve ja muinsuskaitsejärelevalve tegemise maksumus kokku kuni **3 protsenti** investeeringuobjekti ehitustööde maksumusest;
4. kavandatava ehitise projekteerimistööde maksumus kuni **10 protsenti** investeeringuobjekti ehitustööde maksumusest;
5. veevarustus-, kanalisatsiooni- ja reoveepuhastussüsteemi, elektrisüsteemi ja elektripaigaldise, uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu ja juurdepääsutee ehitamise kulud ning nende juurde kuuluvate seadmete ostmise, paigaldamise ja vastava võrguga liitumise (*taristuinvesteering*) kulud. Taristuinvesteeringuks loetakse investeeringut üksiktarbija liitumispunktini;
6. maastikusõiduki või mootorsõiduki ostmise ja liisimise kulud, kui selle sihtotstarve on teenuse osutamine tegevuspiirkonnas ning kui projektitoetust taotleb mittetulundusühing või sihtasutus;
7. infotehnoloogilise lahenduse ja tarkvara ostmise ning paigaldamise kulud;
8. teostatavusuuringu koostamise kulud.

Kasutatud masina, seadme või eriotstarbelise sõiduki¹ ostmise ja liisimise kulud on abikõlblikud, kui projektitoetust taotleb mittetulundusühing või sihtasutus tõendab, et:

1. masina, seadme või eriotstarbelise sõiduki ostmiseks või liisimiseks ei ole hinnapakkuja varem saanud toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi;
2. masina, seadme või eriotstarbelise sõiduki hind ei ületa selle turuväärtust ja on uue samaväärse masina või seadme hinnast madalam;
3. masina, seadme või eriotstarbelise sõiduki eeldatav kasutusiga on vähemalt viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.

Abikõlblikud kulud [määruses](#) leiad § 30.

Abikõlblikud ei ole järgmised kulud:

1. maa ja olemasoleva ehitise ostmise ning üürimise või rentimise kulud;
2. käibemaks juhul, kui projektitoetuse taotlejal on võimalik taotleda selle tagastamist käibemaksuseaduse alusel;
3. sularahamaksed;
4. riigilõiv, teenustasu pangatoimingu eest, tagatismakse, intress ja muu finantsteenusega seotud kulu;
5. õigus- ja raamatupidamisteenuse kulud;
6. viivis, trahv ja muu rahaline karistus ning kohtumenetluse korral menetluskulud;
7. kulutused stipendiumile, annetustele, auhindadele, meenetele ja kingitustele;
8. erisoodustuselt tulumaksuseaduse § 48 lõike 4 tähenduses tasutav maks;
9. sõiduauto ostmise ja liisimise kulud;
10. kulud, mis on seotud liisingulepinguga, nagu liisinguandja kasumimäär, intressi refinantseerimiskulud, üldkulud ja kindlustusmaksed;
11. liisingumakse, kui asja omandiõigus ei ole viie aasta möödudes arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest üle läinud toetuse saajale;
12. kohaliku omavalitsuse üksuse ülesande asendamiseks tehtud kulud;
13. projekti toetatava tegevuse elluviimisega seotud üldkulud;
14. kulud, mis ületavad Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 99 lõikes 6 nimetatud võrdlushindade kataloogi kantud asja või teenuse piirhinda, kui taotletakse

¹ Eriotstarbeline sõiduk on sõiduk, mis on ettenähtud kindla funktsiooni täitmiseks, milleks on vaja spetsiaalselt kohandatud keret ja/või varustust, näiteks rändkauplusauto, päästesõiduk, invaauto, päästepaat jms.

toetust asja või teenuse kohta, mis on kantud nimetatud võrdlushindade kataloogi. Peamiselt on võrdlushindade kataloogi kantud põllumajandustehnika;

15. ehitustegevus, mis ei võimalda selle elluviimise järel ehitist sihipäraselt kasutada;

16. muud kulud, mis ei ole tegevuse elluviimisega või investeeringu tegemisega otseselt seotud.

Mitteabikõlblikud kulud [määruses](#) leiad § 31.

Taotlemine

8. Taotluse esitamine

NB! Palun ärge jätke taotluse esitamist viimasele hetkele!

Projektitoetuse saamiseks esitab projektitoetuse taotleja selleks ettenähtud tähtajal elektrooniliselt [PRIA UUE e-teenuse keskkonna](#) kaudu avalduse ja selles esitatud andmeid tõendavad dokumendid.

[Toetustaotluse esitamist tutvustav video](#)

[Juhendmaterjal kliendiks registreerumise kohta uues e-prias](#)

NB! Paberkandjal ja e-posti teel projektitaotlust esitada ei saa.

Taotleja täidab PRIA e-teenuse keskkonnas:

1. projektitoetuse taotluse **avalduse** (täidetakse e-teenuse keskkonnas)

Lisaks avaldusele laaditakse e-teenuse keskkonnas üles järgmised dokumendid:

2. **äriplaan koos finantsprognosidega** kolme järgneva majandusaasta kohta, mis mh sisaldab
 - a. kassavoogusid,
 - b. kasumiaruannet,
 - c. bilanssi,
 - d. töötajate arvu,
 - e. müügikäivet toodete/teenuste lõikes (sh toodetav kogus, keskmine ühiku müügihind ning materjali/kauba kulu ühikule).

Soovitame kasutada [EASi isegeneeruvat finantsprognoside vormi](#).

2. taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kinnitatud **majandusaasta aruande** või kontserni puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kinnitatud majandusaasta konsolideeritud aruande ära kiri;
3. ehitise puhul väljavõtte eelprojekti joonistest koos eelprojekti seletuskirjaga juhul, kui ehitusprojekt on nõutav ehitusseadustikus sätestatud tingimustel ja korras ning kui ei taotleta

- toetust ehitusprojekti koostamiseks;
4. ärakiri dokumendist, mis tõendab, et maa, millele planeeritakse ehitada, kavandatav ehitus, mida ehitatakse või kuhu seade paigaldatakse, või mootorsõiduk, kuhu seade paigaldatakse, kuulub taotleja omandisse või on antud taotlejale õiguslikul alusel kasutamiseks vähemalt kolmeks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.
 - a. uue hoone püstitamiseks, peab kavandatava hoone alune maa olema projektitoetuse taotleja omandis või on selle alusele maale projektitoetuse taotleja kasuks seatud hoonestusõigus vähemalt kolmeks järgnevas aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest juhul,

Selgitamaks välja, kas taotleja on **hankija** riigihangete seaduse mõistes, on täiendavalt vajalik esitada:

5. **mittetulundusühingul** mitte varasema kui taotluse esitamisele vahetult eelnenud kuu esimese kuupäeva seisuga mittetulundusühingu **liikmete nimekiri**, v.a usulised ühendused;
6. mittetulundusühingul ja sihtasutusel planeeritud **tulude jaotus** aasta kohta, millal taotleja kavandab **investeeringu ellu viia**, millest nähtub avaliku sektori (riigi, kohaliku omavalitsuse või nende ühenduse, muu avalik-õigusliku juriidilise isiku) toetuse osakaal. NB! Seda dokumenti ei ole vaja eraldi lisada vaid tulude jaotuse punkt on üks avalduse osa.

NB! Taotlejal on oluline vaadata just selle aasta planeeritavat tulude jaotust, mil investeeringut tegema hakatakse ning vastavalt sellele otsustada, kuidas hange läbi viia. On tõenäoline, et PRIA palub esitada tulude jaotuse ka koos maksetaotlusega pärast investeeringu tegemist.

NB! Kui taotled toetust ehitusele või parendustegevusele, siis võta kindlasti kõigepealt ühendust kohaliku omavalitsusega, kust saad teada, milliseid lubasid on vaja ja millega tuleb investeeringu tegemisel arvestada.

Juhul kui projektitoetust taotletakse koos ehitamisele ja projekteerimisele, siis ei ole taotlemise hetkel projektitoetuse taotlejal projekti, mida esitada. Sellisel juhul tuleb esitada põhimõtteline tööde lahend (kas kirjalikult või joonistega), mis võib olla ka näiteks eskiislahendus, eelprojekt vms.

Kui hoones või ruumis tehakse ainult osaliselt ehitus- või parendustöid, siis tuleb kas jooniste või tekstiliste osade abil kirjeldada ka toetusega hõlmatud tööde piire. PRIAle on toetuse määramiseks vajalik täpsemalt teada, mida ja kuhu ehitatakse.

Esitatava eel- või põhiprojekti koosseisus peab olema ka asendiplaan.

[Määruses](#) on nõuded esitatavatele dokumentidele § 37.

9. Projektitaotluse vastuvõtmine ja nõuetele vastavuse kontrollimine partnerluskogus

1. Esmalt muutub esitatud projektitaotlus nähtavaks kohalikule tegevusgrupile ehk Valgamaa Partnerluskogule, kes 10 tööpäeva jooksul kontrollib projektitaotluse vastuvõtmisel nõutavate dokumentide olemasolu ja taotluse tähtaegset esitamist ning projektitoetuse taotleja, projektitaotluse ja toetatava tegevuse vastavust strateegias ja rakenduskavas, sealhulgas strateegia meetmes esitatud nõuetele.
2. Kui koos projektitaotlusega ei ole esitatud kõiki nõutavaid dokumente või kui esitatud dokumendis puuduvad projektitaotluse hindamiseks vajalikud andmed, palub partnerluskogu taotlejale puudused kõrvaldada kolme tööpäeva jooksul.

3. Kui nõutavaid dokumente või andmeid ei esitata partnerluskogu poolt määratud tähtaja jooksul võib projektitaotluse jätta hindamata ja edastada selle PRIAle märkusega, et projektitaotlust ei olnud võimalik hinnata.

Projektitoetuse vastuvõtmisest ja vastavuse kontrollimisest on [määruses](#) § 38.

10. Projektitaotluste hindamine

1. Laekunud taotlusi hindab Valgamaa Partnerluskogu juhatuse poolt kinnitatud hindamiskomisjon. Taotluste hindamine toimub lähtudes:
 - a. [Mittetulundusühing Valgamaa Partnerluskogu 2015–2020 strateegia projektitaotluste hindamiskriteeriumid. Tegevus 1.1 Investeeringud häid töökohti säilitavasse ja/või loovasse mikroettevõtlusse.](#)
2. Valgamaa Partnerluskogu teeb strateegia meetme eelarve piires PRIAle põhjendatud ettepaneku projektitaotluste paremusjärjestusse seadmise kohta ning iga projektitaotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise ja projektitaotluse rahastamise suuruse kohta.
3. Partnerluskogu võib jätta projektitaotluse hindamata, kui projektitaotlus ei vasta strateegias või rakenduskavas esitatud nõuetele või kui projektitoetuse taotleja ei ole esitanud nõutavaid andmeid või dokumente määratud tähtaja jooksul. Partnerluskogu edastab hindamata jäetud projektitaotluse PRIAle koos märkusega hindamata jätmise kohta.

[Määruses](#) on hindamine § 39.

11. Nõuetele vastavuse kontrollimine PRIAs

1. PRIA kontrollib vastuvõetud projektitaotluse nõuetele vastavust ja selles esitatud andmete õigsust ning projektitoetuse taotleja ja toetatava tegevuse vastavust nõuetele.
2. PRIA kontrollib ainult nende projektitoetuse taotlejate nõuetele vastavust, kelle projektitaotlused kuuluvad Valgamaa Partnerluskogu paremusjärjestuse ettepaneku kohaselt projektitoetusteks ettenähtud eelarveliste vahendite piires täielikule või osalisele rahuldamisele, ja ainult nende taotlejate projektitaotluste nõuetele vastavust.

Nõuetele vastavuse kontrollimine PRIAs on [määruses](#) § 40.

12. Projektitaotluse rahuldamine ja rahuldamata jätmine

PRIA teeb projektitaotluse osalise või täieliku rahuldamise otsuse või projektitaotluse rahuldamata jätmise otsuse 60 tööpäeva jooksul arvates päevast, mil partnerluskogu esitas PRIAle projektitaotluste paremusjärjestuse ettepaneku. Vajaduse korral võib PRIA otsuse tegemise tähtaega pikendada kuni 90 tööpäevani.

[Määruses](#) on projektitaotluse rahuldamine ja rahuldamata jätmine § 41.

Projekti elluviimine ja projektitoetuse maksmise tingimused

13. Projektitoetuse saaja kohustused

Projektitoetuse saaja on kohustatud:

1. esitama projekti lõppedes **Valgamaa Partnerluskogule lühikokkuvõtte** projektist ning **foto** investeringust või tegevusest;
2. täitma **Valgamaa Partnerluskogu seireandmete küsimustiku** 2 aastat pärast projekti lõppemist;
3. tegema investeringu või kavandatud tegevused ja esitama PRIAle elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu selle tegevuse elluviimist või investeringu tegemist tõendavad dokumendid kuni neljas osas ühe projektitaotluse kohta kahe aasta jooksul arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest;
4. võtma projektitoetuse abil tehtud investeringu **sihtotstarbeliselt kasutusse** kahe aasta jooksul, s.t hiljemalt viimase maksetaotluse esitamise ajaks;
5. säilitama ja kasutama sihipäraselt projektitoetuse eest ostetud investeringuobjekti vähemalt viie aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest;
6. eristama selgelt oma raamatupidamises projektitoetuse kasutamise seotud kulud ning neid kajastavad kulu- ja maksedokumendid muudest kulu- ja maksedokumentidest;
7. võimaldama teostada projektitoetuse sihipärase ja tähtaegse kasutamise üle järelevalvet ja teha muid toetuse saamisega seotud kontrole ning osutama selleks igakülgselt abi, sealhulgas võimaldama viibida projektitoetuse saaja kinnisasjal, ehitises ja ruumis ning läbi vaadata dokumente ja toetuse abil ostetud vara kohapeal;
8. teavitama PRIAt viivitamata kirjalikult käibemaksukohustuslaseks registreerimisest käibemaksuseaduse § 20 alusel kuni viie aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kui projektitoetuse saaja on saanud toetust käibemaksu kohta;
9. esitama projektitoetuse kasutamise seotud seireks vajalikku teavet partnerluskogu või PRIA nõudmisel;
10. vastama strateegia meetmes nimetatud nõuetele ning riigiabi reeglitest tulenevatele nõuetele;
11. omama hiljemalt esimese maksetaotluse esitamise ajal ehitise kohta ehitusluba või ehitusteatist, kui see on nõutav ehitusseadustiku kohaselt ja viimase maksetaotluse esitamise ajal ehitise kasutusluba või kasutusteatist, kui see on nõutav ehitusseadustiku kohaselt;
12. teavitama viivitamata PRIAt ja kohalikku tegevusgruppi taotluses esitatud või toetatava tegevusega seotud andmete muutumisest või tegevuse elluviimist takistavast asjaolust;
13. projektitoetuse saaja suhtes ei ole algatatud likvideerimismenetlust ega kohtuotsusega välja kuulutatud pankrotti.
14. projektitoetuse saajal ei tohi olla riiklikku maksuvõlga või tema riikliku maksu võla tasumine on ajatatud ja maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksuvõlg, mille tasumise tähtaeg on moondunud, tasutud ettenähtud summas;
15. teavitama projektitoetuse abil toetatava tegevuse elluviimisest vastavalt maaeluministri 22. detsembri 2015. a määruses nr 26 „Maaelu arengu toetuse andmisest ja kasutamisest teavitamise, toetatud objektide tähistamise ning Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) osalusele viitamise täpsem kord perioodil 2014–2020“ kehtestatud nõuetele.

[Määruses](#) § 42.

14.Nõuded hinnapakumuse kohta

PANE TÄHELE!

Hinnapakkumised esitatakse PRIAle alles tegevuse elluviimisel koos maksetaotlusega. Seega on kogu vastutus hinnapakkumiste korrektsuse osas taotlejal.

Nõuded hinnapakkumisele

1. Väljavalitud hinnapakkumus **ei tohi olla põhjendamatult kõrge** võrreldes tavaliselt sarnase tegevuse eest tasutava hinnaga.
2. Väljavalitud hinnapakkumus peab olema **objektiivselt põhjendatud** ja juhul, kui projektitoetuse saaja ei ole saanud nõutud arvu hinnapakkumusi või valinud odavaimat hinnapakkumust, peab selle kohta esitama põhjenduse.
3. Projektitoetuse saaja **ei tohi jaotada tegevuse hinnapakkumust osadeks**, kui toetatava tegevuse elluviimiseks või investeeringu tegemiseks vajalik teenus, töö või kaup on funktsionaalselt koos toimiv.

Jälgi eriti!

- Hinnapakkumused peavad olema väljastatud **enne** tegevuse või investeeringu tegemist.
- Hinnapakkumus peab sisaldama taotleja nime, välja arvatud juhul, kui hinnapakkumuseks on väljatrükk hinnapakkuja veebilehelt, hinnapakkuja nime, registrikoodi, kontaktandmeid, hinnapakkumuse väljastamise kuupäeva ning toetatava investeeringuobjekti käibemaksuta ja käibemaksuga maksumust. Hinnapakkumuse esitamisel jälgida, et hinnapakkumus ei oleks põhjendamatult kõrge võrreldes tavaliselt sarnase tegevuse eest tasutava hinnaga).
- **Investeering on vahemikus 1000-5000 eurot (käibemaksuta summa).**
Vaja on esitada **üks** hinnapakkumus, mis ei tohi olla kunstlikult tükeldatud. Taotleja peab jälgima, et koostatud hinnapakkumuse kutse oleks nii täpne, et hinnapakkumuse esitajal oleks võimalik selgelt kirjeldada müüdava töö, teenuse või kauba kogused ja maksumused. Vajadusel võib PRIA täiendavalt juurde küsida, mis hinnapakkumuse aluseks oli.
- **Investeeringu summa ületab 5000 eurot (käibemaksuta summa).**
Vaja on lisada **kolm** hinnapakkumust **koos tehniliste tingimuste loeteluga**. Hinnapakkumused peavad olema omavahel võrreldavad, sisu osas arusaadavad. Hinnapakkumus ei ole võrreldav, kui nt mahud on erinevad. Kui ei ole valitud odavaimat hinnapakkumust peab esitama põhjenduse.

Kui tehniliste tingimuste loetelu on avaldatud **riigihangete registris**, võib projektitoetuse saaja saada vähem kui kolm hinnapakkumust, kui tegevuse või investeeringuobjekti käibemaksuta maksumus on vahemikus 5000–30 000 eurot.

- **Investeeringu summa jääb alla 1000 euro.**
Hinnapakkumust ei ole vaja esitada.
- **Riigihanke puhul lisada väljavalitud hinnapakkumine.**
 - Kui soetus on **võrdlushindade kataloogis** <https://epria.pria.ee/epria2/hinnakataloog/#/valideeritud> , siis ei pea olema hinnapakkumust.
- Ehitusseadustiku kohaselt ehitusteatise- või ehitusloakohustusliku ehitustegevuse puhul, kus ehitatavaks ehitiseks on ehitusseadustiku tähenduses hoone, peab olema saadud hinnapakkumus **PRIA vormil**.

Tehtavad ehitustöid ja ehitusprojekte koostamist võivad läbi viia ettevõtted, kes on kantud majandustegevuse (MTR) registrisse vastava töö tegijana. Registreeringut saab kontrollida majandustegevuse registrist <http://mtr.mkm.ee/>.

- **Jälgi, et ei oleks seotust pakkuja ja toetuse taotleja vahel, kui investeeringu summa ületab 1000 eurot. [Määruse § 33 lg 5](#):**

Projektitoetuse saaja ja isik, kellelt projektitoetuse taotleja või projektitoetuse saaja tellib teenuse või töö, välja arvatud projektijuhtimise korral, või ostab kaupa, ning nende osanik, aktsionär või tulundusühistu liige või juhatuse või nõukogu liige või seltsinglane ei tohi kuuluda üksteise juhatusse ega nõukokku ega omada osalust üksteise äriühingus, välja arvatud juhul, kui tegevuse või investeeringu käibemaksuta maksumus ei ületa 1000 eurot või kui projektitoetuse saaja on kohalik tegevusgrupp ja tegevuse või investeeringu käibemaksuta maksumus ei ületa 5000 eurot.

Hanke korraldamisel järgitakse riigihangete seadust, kui projektitoetuse taotleja on hankija riigihangete seaduse § 5 tähenduses.

[Riigihangete seaduses](#) (edaspidi RHS) sätestatud korda on kohustatud järgima:

- 1) riik või riigiasutus;
- 2) kohaliku omavalitsuse üksus, kohaliku omavalitsuse asutus või kohaliku omavalitsuse üksuste ühendus;
- 3) muu avalik-õiguslik juriidiline isik või avalik-õigusliku juriidilise isiku asutus;
- 4) sihtasutus, mille üheks asutajaks on riik või mille asutajatest rohkem kui pool on käesoleva lõike punktis 2 või 3 nimetatud hankijad või mille nõukogu liikmetest rohkem kui poole määravad punktides 1–3 nimetatud hankijad;
- 5) eraõiguslik juriidiline isik, mida põhiliselt rahastavad või mille juhtimis- või järelevalveorgani liikmetest rohkem kui poole määravad või mille juhtimist muul viisil kontrollivad koos või eraldi käesoleva lõike punktides 1–3 nimetatud hankijad või mõne muu Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi vastavad isikud ja mis on asutatud eesmärgiga täita põhi- või kõrvaltegevusena ülesannet avalikes huvides, millel ei ole tööstuslikku ega ärilist iseloomu.

[Määruses](#) on hinnapakumuse nõuded § 33.

15.Liising

Määrusest tulenevalt saab projekti raames soetatava vara võtta ka liisingusse, kuid ainult nende liisinguandjatelt, kes tegutsevad krediidasutuste seaduse alusel ja korras või nende konsolideerimisgruppi kuuluv finantseerimisasutus. Nimekiri aktsepteeritud liisinguandjatest on leitav lingilt <http://www.fi.ee/index.php?id=287>.

UUS! Kui investeeringuobjekt ostetakse liisingulepingu alusel, viib projektitoetuse saaja ellu ja esitab selle tegemist tõendavad dokumendid kalendriaastas kuni neljas osas ühe taotluse kohta kuni viie aasta jooksul arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid hiljemalt 30. juunil 2023.

Juhul kui põhivara liisitakse, siis peab asja omandiõigus üle minema projektitoetuse saajale hiljemalt viie aasta möödudes arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest (kõige hiljem 30.06.2023).

Liisingulepinguga seotud kulud, nagu liisinguandja kasumimäär, intressi refinantseerimiskulud, üldkulud ja kindlustusmaksed ei ole abikõlblikud!

Esimese maksetaotlusega esitatakse PRIA-le liisinguleping, maksegraafik, üleandmise-vastuvõtmise akt, arve. Järgmiste maksetaotlustega esitatakse arve(d) ja tasumist tõendavad dokumendid.

[Määruses](#) on projektitoetuse saaja kohustused § 42 lg 4.

16. Maksetaotlused

Projektitoetuse saaja teeb investeeringu ja esitab PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu investeeringu tegemist tõendavad dokumendid kuni neljas osas ühe projektitaotluse kohta kahe aasta jooksul arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest.

Taotleja kohustatud täitma kaks aastat peale projekti lõppemist Valgamaa Partnerluskogu seireandmete küsimustiku.

Projektitoetuse väljamaksmiseks esitab projektitoetuse saaja pärast investeeringu täielikku või osadena tegemist ja selle eest täielikult või osaliselt tasumist PRIA-le partnerluskogu kaudu elektrooniliselt PRIA e-keskkonna kaudu maksetaotluse, koos järgmiste dokumentide ära kirjadega:

1. arve-saateleht või arve;
2. arve tasumist tõendav maksekorraldus või arvelduskonto väljavõte;
3. üleandmist-vastuvõtmist tõendav dokument, kui toetatav tegevus on ehitamine või parendamine või kui taotletakse toetuse väljamaksmist enne kulutuste tegemist;
4. tööleping, töövõtuleping või käsundusleping;
5. kasutatud masina või seadme ostmise või liisimise korral masina või seadme müüja või liisinguandja kinnituskiri selle kohta, et masina või seadme ostmiseks ei ole hinnapakkuja varem saanud toetust riigieelarvelistest või muudest ELi või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi;
6. kasutatud masina või seadme ostmise või liisimise korral hinnapakumuse, millel kajastub uue samalaadse masina või seadme hind;
7. hinnapakumused, mis vastavad toetuse taotlemisel esitatud investeeringu eeldatava maksumuse arvestusele iga kululiigi kohta;
8. maksetaotluse esmakordse esitamise korral liisinguandja ja toetuse saaja vahel sõlmitud liisinguleping, maksegraafik ja liisingueseme üleandmise akt ning selle isiku väljastatud arve-saateleht või arve, kellelt liisinguandja ostis liisingueseme;
9. ehitusteatis- või ehitusloakohustusliku hoone ehitustegevuse puhul Microsoft Exceli tarkvaraga töödeldavas vormingus ehitustegevuse kulude andmed, mis peavad sisaldama teavet hoone nimetuse, ehitisregistri koodi, katastritunnuse, üldkulude, ettevalmistuskulude, välisrajatiste kulude, aluse- ja vundamendikulude, kandetarindite kulude, fassaadielementide kulude, katusekulude, ruumitarindite kulude, pinnakatete kulude, sisustuse kulude, inventari kulude, seadmete kulude, tehnosüsteemide kulude, ehitusplatsi korralduskulude ning ehitusplatsi üldkulude kohta.
10. maa kasutusvalduse leping, mis tõendab, et uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu rajamiseks on maa antud projektitoetuse saajale õiguslikul alusel kasutamiseks vähemalt viieks

aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.

11. Ehitusluba eraldi esitama ei pea, aga PRIA kontrollib selle olemasolu ehitusregistris esimese maksetaotluse esitamise ajal.

[Määruses](#) on investeringu tegemist tõendavate dokumentide esitamine § 43.

17. Projektitoetuse väljamaksmine enne kulutuste tegemist

Projektitoetuse taotlejal on võimalus kasutada projektitoetust ka osaliselt tasutud kuludokumentide alusel. See võimaldab projektitoetuse saajal paindlikumalt ellu viia kavandatavat projekti ning aitab ületada investeringu tegemisega kaasnevat finantsprobleemi.

1. Enne töö, teenuse või vara soetamise eest tasumist, kui töö või teenus on lõpetatud või vara on üle antud ning projektitoetuse saaja on selle vastu võtnud ja selle eest tasunud vähemalt **omafinantseeringuga** võrdse summa, võib projekti toetuse saaja esitada maksetaotluse toetuse väljamaksmiseks. Käibemaksukohuslastel on vaja tasuda lisaks omaosaluse summale ka **käibemaksu** summa. Nimetatud rahastamisviisi ei kohaldata liisingulepingu alusel ostetava vara puhul.
2. Projektitoetuse väljamaksmist sooviv projektitoetuse saaja esitab pärast investeringu täielikku või osadena tegemist PRIA-le partnerluskogu kaudu elektrooniliselt PRIA e-keskkonna kaudu maksetaotluse koos kõigi vajalike dokumentidega.
3. Peale dokumentide ja investeringu vastavuse kontrolli kantakse toetuse summa üle taotleja arvele, kes tasub kuludokumentide alusel tasumata kogusumma viivitamata isikule, kellelt ta tellis teenuse või töö või ostis kaupa ning esitab 7 tööpäeva jooksul alates toetuse laekumisest uuesti maksetaotluse PRIA-le.

[Määruses](#) on väljamaksmine enne kulutuste tegemist § 45.

18. Teavitamine toetuse kasutamisest

Kõik projektid tuleb tähistada vastavalt [Maaelu arengu toetuse andmisest ja kasutamisest teavitamise, toetatud objektide tähistamise ning Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi \(EAFRD\) osalusele viitamise täpsem kord perioodil 2014–2020](#).

Eesti LEADERi logo, Euroopa Liidu LEADERi logo, Euroopa Liidu embleemiga ning lisaks ka Valgamaa Partnerluskogu logoga tuleb tähistada:

- ehtis;
- masin, seade;
- meene;
- info- ja reklaammaterjal;
- üritus;
- digitaalne infokandja ja materjal, paigutatuna pakendile või tootele ning selle esilehele, -kaadrile, -pildile;
- televisioonisaade, artikkel ja muu tekst tehniliselt võimalikul ja sobival viisil;
- trükimeedia või avalikkusele suunatud veebilehe kuulutus (nt. netireklaam).

Tegevuse korral tähistatakse tegevuse toimumise ajal toimumise koht ja tegevuse kohta käiv teavitusmaterjal

Iga eset ja dokumenti ei tule märgistada logoga, kui see on kasutusel vaid organisatsioonisiselt, sellisel juhul piisab plakati või stendi kasutamisest organisatsiooni avalikus ruumis. Märgistus peab säilima vähemalt 5 aastat viimase toetusosa väljamaksmisest

Teavitus veebilehel UUS!

Juhul kui toetuse saajal on olemas toetatava objekti või tegevusega seotud veebileht:

1) avaldatakse veebilehel lisaks logole ja embleemile objekti või tegevuse lühikirjeldus;

Logo ja embleem paigaldatakse **kergesti märgatavale kohale ja ta peab olema selgelt nähtav**. Digitaalne logo on kättesaadav veebilehel <http://www.valgaleader.ee/projektide-elluviimine/taehistamine.html>.

NB! Euroopa Liidu lipu embleemi all olev tekst on võrreldes eelmise perioodiga muutunud!

- Objekt, millele ei ole logo ja embleemi paigaldatud tootmise käigus, tähistatakse kleebisega.
- Kui toetus **ületab 10 000 eurot**, tuleb lisada logoga ja embleemiga plakat. Plakat peab olema üleval toetatava objekti või tegevuse abikõlblikkuse perioodil. Kui plakati kasutatakse üksiktegevusest teavitamiseks, hoitakse plakat üleval tegevuse toimumise ajal. Plakat peab olema suurusega vähemalt A3 ning sellel peab asetsema logo koos embleemiga, millele eraldatakse vähemalt 25 protsenti plakati pindalast, ja projekti nimetus, mis moodustab plakati kõrgusest vähemalt 30 protsenti. Kui plakati kasutatakse välitingimustes, peab see olema tehtud vastupidavast ja ilmastikukindlast materjalist.

Kui projektitoetuse abil valminud või soetatud objekti kajastatakse ajalehe vm väljaande artiklis, siis soovime kasutada järgnevat lauset rahastajale viitamiseks: “Investeering on toetatud EAFRD, MAK 2014-2020 Leader meetme ja Valgamaa Partnerluskogu poolt.”

